

ELŐZETES RÉGÉSZETI DOKUMENTÁCIÓ

***ELŐKÉSZÍTŐ MUNKARÉSZ
Adatgyűjtés és terepbejárás alapján
(ERD-I.)***

***„MISKOLC 3. SZ. FŐÚT TEHERMENTESÍTŐ SZAKASZÁNAK (Y-HÍDHOZ
KAPCSOLÓDÓ III-IV. SZAKASZOK) ELŐKÉSZÍTÉSE”***

A

RODEN MÉRNÖKI IRODA KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG

megrendelésére készítette:

A

NEMZETI
RÉGÉSZETI
INTÉZET

2023

1. AZ ELŐZETES RÉGÉSZETI DOKUMENTÁCIÓ TÁRGYA, ELKÉSZÍTÉSÉNEK CÉLJA, KÉSZÍTŐI

1.1. Az ERD tárgya: „Miskolc 3. sz. főút tehermentesítő szakaszának (Y-hídhöz kapcsolódó III.-IV. szakaszok) előkészítése”

1.2. A tervezett változtatás helyszíne: Miskolc, közterület: Pfaff Ferenc utca, Baross Gábor út, Kandó Kálmán tér, Szinva utca, Szondy György utca, Fonoda utca, József Attila utca; 5049/2, 5040/1 5040/2, 5041, 5042, 5043, 5044, 5045, 5046, 5047, 5048/1, 5048/2 5070/2, 5070/1, 4781, 5072, 5073, 5071/1, 5071/2, 5076, 5077/2, 5077/3, 5077/5, 5077/4, 5077/6, 4773, 11049, 0965/2, 0977, 11050/1, 11050/2, 11051, 11052/5, 11052/4, 11053, 11054, 11055/1, 11056/2, 0966/2, 0966/3, 0965/7, 0963/2, 0953/27, 12886/1, 12888, 0948/1, 12892/4, 12892/11, 12892/10, 12892/7, 12892/8 hrsz-ú területek.

1.3. Az ERD megrendelője: RODEN Mérnöki Iroda Korlátolt Felelősségű Társaság

1.4. Az ERD megrendelésének célja: Környezetvédelmi hatástanulmány, Út és hidépítés engedély

1.5. Készítette: *Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézet*

1.6. Az ERD elkészítése során a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (Kötv.) és a Kormány, a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Kormány rendeletének (Korm. R.) előírásait alkalmaztuk.

1.7. A Kötv. 23/C. § (5) bekezdésének megfelelően az ERD-t próbafeltárás alkalmazásával kell elkészíteni. Mivel az ERD megrendelésekor a próbafeltárást nem lehetett elvégezni, **az ERD** – a Korm. R. 39. § (1) bekezdése alapján – **több munkafázisban készül.** A Korm. R. 40. § (8) bekezdése szerint, amennyiben az első hatósági eljárás megindításakor a próbafeltárást akadályozó körülmény még nem hárult el, az ERD addig elkészült munkafázisait kell csatolni a kérelemhez. A feltárási projekttervvel záródó ERD, az akadályozó körülmények megszűnése után (vö.: Korm. R. 39. § (2) bekezdés) elvégzett próbafeltárás eredményei alapján készíthető el, a következő munkafázisban.

1.8. A projekt a 345/2012. (XII.6) kormányrendelet 1. melléklet 1.2.3. pont értelmében nemzetgazdaságilag kiemelt jelentőségű beruházásként valósul meg.

2. RÉGÉSZETI ÉRTÉKVIZSGÁLAT, LELŐHELY-DIAGNOSZTIKAI VIZSGÁLATOK

2.1. Adattári, szakirodalmi, térképészeti adatgyűjtés

A tervezett beruházás helyszíne Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében található, Miskolc belterületén, a Pfaff Ferenc utca, Baross Gábor út, Kandó Kálmán tér, Szinva utca, Szondy György utca, Fonoda utca, József Attila utca érintésével.

A vizsgált terület természetföldrajzilag a Bükk hegység keleti lejtőitől délre fekvő sík részen helyezkedik el. A Miskolci-Bükkalja Magyarország egyik földrajzi kistája, amely a Bükk-vidék keleti, délkeleti, illetve déli lejtőit, valamint azok fokozatosan az Alföld északi peremvidékébe beolvadó hegy lábait foglalja magába. Részben riolittufa, miocén homok és kavics alkotják, melyekhez az Alföld peremén pleisztocén lejtőanyagok, valamint kis vastagságban felhalmozott lösz is társulnak. A talajt fekete, agyagbemosódásos barna erdőtalajok és a barnaföldek mozaikjai képezik, melyekhez erodált területek földes kopárja kapcsolódik, az Alföld felé közeledve csernozjom barna erdőtalajokkal, melyek jó szántóterületek sikeres növénytermesztéssel. Az erodált dombokon főleg szőlők és erdő alkotják a növénytakarót.

A közhiteles lelőhely-nyilvántartás, a múzeumi adattári, szakirodalmi, térképészeti kutatások során, a tervezett beruházás által érintett területen és 200 méter széles övezetében 2 régészeti lelőhelyhez kapcsolódó adat ismert.

A vizsgált területet a 3_ut_Miskolc_tehermestesito_405862_2023_TM01 térképmellékleten ábrázoltuk, a térinformatikai állományok a digitális mellékletek „Terinformatika” mappáiban érhetők el.

2.2. Régészeti terepbejárás

A bejárást 2023. február 20-án végeztük el Lukács József és Lukácsné Nagy Márta részvételével.

III. szakasz:

A tervezési szakasz kezdete az Y-híd keleti lehajtója, a tervezési szakasz vége a 3. sz. főút 187+325 szelvényében található körforgalom déli ága (József Attila úti „Auchan” körforgalom). Az Y-híd keleti lehajtója és a Szinva utca és a Fonoda utca csomópontja között 2x2 forgalmi sávós belterületi főút építését tervezik a Szinva és a vasúti területek között haladva. A villamos számára körvégállomás helyett fejevégállomás kerül kiépítésre, a Posta épület északi oldalán, a MÁV vasútvonallal közel párhuzamosan. A tervezett vágányszakasz hossza kb. 300m. A jelenlegi körvégállomás és a meglévő autóbusz állomás és parkoló területén lehet kialakítani a helyi és a helyközi autóbuszok részére megállási és végállomási területeként. Három szintbeni, jelzőlámpával szabályozott csomópont kerül kialakításra. Mind a három csomópontnál egy-egy Szinva-híd is található, ezek közül a Szondy György utcai híd újonnan épülne, a Baross Gábor utcait és a Fonoda utcait el kell bontani és helyettük újat építeni.

IV. szakasz:

A Szinva utca és a Fonoda utca csomópontja és az Auchan körforgalom között: 2x2 forgalmi sávós főút építését tervezik a Szinva utca és a Fonoda utca csomópontjától kelet felé haladva.

A kiválasztott nyomvonal a Fonoda utcai csomópontot követően az ipari létesítmények északi oldalán, a Sajó árvédelmi töltésének szakaszán halad kb. 850m hosszon, majd $R=150m$ sugarú ívet követően az XXL bevásárlóközpont mellett halad tovább északi irányba és köt be a 3. sz. főút Auchan csomópontjába. Az iparterület kiszolgálására, valamint Miskolc Martinkertváros, illetve Szirma település elérésének a biztosítására a Csokonai Vitéz Mihály u. tengelyében, annak kismértékű korrekciójával bekötőút létesül, mely szintben csatlakozik a 3. sz. főúthoz. A tervezett csomópontok szintbeni, jelzőlámpával szabályozott csomópontokként kerülnek kialakításra.

A III. szakasz jelenleg is működő útként funkcionál nagyobb részben. Első szakaszát a vasúállomásig a bontásra ítélt volt MÁV bérlekások fedik. Utána a meglévő út tengelyében halad. Északról a Szinva-patak, délről telephelyek, házak, felgazosodott területek határolják. Bejárást végezni nem lehetett.

A IV. szakasz első része a Szinva töltésén halad, részben érintve a Miskolci Állategészségügyi Telep területét. Innen a Szinva, majd a Sajó töltésén, illetve az mellett halad az folyók felöli oldalon keletnek a nyomvonal. Kisebb részben erdő, nagyobb részben kaszálókat érint. A Sajó-folyót kísérő galériaerdőn és a folyón áthaladva, annak északi oldalán ismét gyep következett a bevásárló központokig.

A bejárás során vizsgálható területet nem találtunk. A bejárás célja azon területek felderítése volt, ahol az ERD II. fázis során további régészeti kutatásokat kell, illetve lehet végezni.

A vizsgált területet 3_ut_Miskolc_tehermestesito_405862_2023_TM01 sz. térképmellékleten ábrázoltuk.

3. KUTATÁSI TERV

3.1. A változtatási szándékok ismertetése

A tervezési szakasz kezdete az Y-híd keleti lehajtója, a tervezési szakasz vége a 3. sz. főút 187+325 szelvényében található körforgalom déli ága (József Attila úti „Auchan” körforgalom).

A III. szakaszon – az Y-híd keleti lehajtója és a Szinva utca és a Fonoda utca csomópontja között: o 2x2 forgalmi sáv – eredetileg a térszín alá tervezett – belterületi főút építése a Szinva és a vasúti területek között haladva. A villamos számára kör-végállomás helyett fejevállomás kerül kiépítésre, a Posta épület északi oldalán, a MÁV vasútvonallal közel párhuzamosan. A tervezett vágányszakasz hossza kb. 300m. A jelenlegi körvégállomás és a meglévő autóbusz állomás és parkoló területén lehet kialakítani a helyi és a helyközi autóbuszok részére megállási és végállomási területeként. Ennek a területnek a nagysága kb. 6000 m². A III. szakaszon 3 db

szintbeni, jelzőlámpával szabályozott csomópont kerül kialakításra. Mind a három csomópontnál egy-egy Szinva-híd is található, ezek közül a Szondy György utcai híd újonnan épülne, a Baross Gábor utcait és a Fonoda utcait el kell bontani és helyettük újat építeni.

A IV. szakaszon - a Szinva utca és a Fonoda utca csomópontja és az Auchan körforgalom között: 2x2 forgalmi sávós főút építése a Szinva utca és a Fonoda utca csomópontjától kelet felé haladva. A kiválasztott nyomvonal a Fonoda utcai csomópontot követően az ipari létesítmények északi oldalán, a Sajó árvédelmi töltésének szakaszán halad kb. 850m hosszon, majd R=150m sugarú ívet követően az XXL bevásárlóközpont mellett halad tovább északi irányba és köt be a 3. sz. főút Auchan csomópontjába. A csomóponthoz R=180m sugarú ívet követő egyenes szakasszal csatlakozik a tervezett nyomvonal. Az iparterület kiszolgálására, valamint Miskolc Martinkertváros, illetve Szirma település elérésének a biztosítására a Csokonai Vitéz Mihály u. tengelyében, annak kismértékű korrekciójával bekötőút létesül, mely szintben csatlakozik a 3. sz. főúthoz. A tervezett csomópontok szintbeni, jelzőlámpával szabályozott csomópontokként kerülnek kialakításra.

Egyéb, régészeti szempontból fontos műszaki paraméterek e tervezési szakaszban még nem ismertek.

3.2. Örökségvédelmi hatáselemzés és az ERD II. fázisában javasolt lelőhely-diagnosztikai vizsgálatok meghatározása

A régészeti értékvizsgálat során a tervezési területen nem azonosítottunk régészeti lelőhelyet, ellenben a terület pufferzónájában két régészeti lelőhely is található, így számítani lehet régészeti jelenségek előkerülésére. Ezért az ERD II. fázisában próbafeltárás elvégzését javasoljuk a régészeti érintettség meghatározása érdekében.

A régészeti értékvizsgálat során, a tervezett beruházás földmunkái által érintett területen nem azonosítottunk olyan helyben megtartandó örökségi elemeket, amelyeket a Korm. R. 21. § (3) bekezdés alapján a földmunkával el kell kerülni.

Mivel a tervezés jelenlegi fázisában még nem ismertek a műszaki paraméterek, valamint a földmunkák pontos szélessége és mélysége, így a további örökségvédelmi javaslatok a kivitelezési tervek ismeretében a későbbiek folyamán még változhatnak.

Jelen beruházás esetében az ERD II. fázisában mintegy 1500 m² terület próbafeltárásának elvégzését javasoljuk. A próbafeltárás mértéke a kivitelezési tervek ismeretében még változhat, ez függ a kivitelezés műszaki megoldásaitól.

A mezőgazdasági művelésű területek geofizikai mérések elvégzésére legalkalmasabb a növényzet maximum 10 cm magasságú időszak, melynek során a felszín egyenletes simaságú. A mérések elvégzését egyértelműen kizárja a 25 cm-nél magasabb vegetáció, a zöldkár lehetősége és a mélyszántottság.

A Korm. R. 39. § (2) bekezdése alapján próbafeltárásokra csak az akadályozó körülmények elhárulását követően kerülhet sor, régészeti munkavégzésre alkalmas állapotú területen, amelynek szempontjait a Korm. R. 34. § (3) bekezdése határozza meg. A feltárások megkezdése előtt a beruházónak el kell végeztetni a területen a fakitermelést, bozót- és egyéb növényzet irtását, az építési, bontási, vagy egyéb hulladék eltávolítását, a lőszer- és tűzszerészeti vizsgálatot és mentesítést, illetve az erről szóló minőségbiztosítási jegyzőkönyvet a feltárást végző intézménynek átadnia. Biztosítani kell a feltárando terület megközelíthetőségét, ki kell jelölnie a közművezetéseket és köteles átadnia ezek leíró és térképes dokumentációját lehetőleg EOV-rendszerben készült állomány formájában.

A Korm. R. 36. § (2) bekezdés alapján a gépi és kézi földmunkát a régész irányítása mellett kell végezni, olyan *munkagép* (gumikerekes forgókotró, iszapoló vagy rézsűző kanállal) alkalmazásával, amely alkalmas a régészeti jelenségek jelentkezési szintjén a régészeti tükörfelület kialakítására.

A szükséges próbafeltárásokat a régészeti rétegsor aljáig kell elvégezni (Kötv. 21. § (2)).

3.3. A javasolt lelőhely-diagnosztikai vizsgálatok költségkalkulációja

Vizsgálat típusa	Nettó egységár	Terület/Hossz	Kalkulált nettó költség*
<i>Próbafeltárás</i>	2 520 Ft/m ² pozitív eredmény esetén; 1100 Ft/m ² negatív eredmény esetén	1.500 m ²	3.780.000 Ft
<i>Feltárási projektterv összeállítása</i>	50 000 Ft	1 db	50.000 Ft
Összesen	3.830.000 Ft		

*Kötv. 19. § (4) alapján, a Korm. R. 8. mellékletében meghatározott hatósági egységárak szerint

A Kötv. 23/F. § 8a) alapján az ár nem tartalmazza a próbafeltárások elvégzéséhez szükséges gépi földmunka költségét!

A végleges költségbecslést a kivitelezési adatok pontosítása, a beruházás végleges megtervezése után lehet elvégezni, a megbízói adatszolgáltatás alapján. Amennyiben a kivitelezési tervek módosulnak, úgy a jelen dokumentációban javasolt örökségvédelmi vizsgálatok mértéke, illetve a költségbecslés is megváltozik.

A Kötv. 23/F. (8) értelmében az Előzetes régészeti dokumentáció készítésének teljes költségei nem haladhatják meg a beruházás teljes bekerülési költségének 0,35%-át, kivéve, ha a Beruházó ennél magasabb összeg megfizetését vállalja.

Az előzetes régészeti dokumentáció készítésének költsége a terepen végzett régészeti szaktevékenység mellett tartalmazza a végleges leletbefogadás, de nem tartalmazza a próbafeltáráshoz szükséges gépi földmunka, továbbá a munka- és balesetvédelmi szabályok betartásához szükséges műszaki feltételek biztosításának költségét.

A Kötv. 23/F. § (4) bekezdés alapján a nagyberuházáshoz kapcsolódó régészeti feltárással összefüggő rendelkezések alkalmazásában – tekintet nélkül a nagyberuházás szakaszolására – a beruházás teljes bekerülési költsége a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 47-51. §-ában meghatározott tételek tervezett összege.

A beruházó nyilatkozata alapján, jelen projekt esetében a beruházás bruttó bekerülési költségének összege **20.000.000.000 Ft.**

3.4. A javasolt vizsgálatok elvégzésére jogosult intézmény megnevezése

Az Előzetes régészeti dokumentációhoz kapcsolódó próbafeltárások elvégzésére, a Kötv. 23/C. § (3) bekezdés és a Korm. R. 3. § (3) alapján a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézet (regeszetiprojektiroda@hnm.hu) jogosult.

Nyíregyháza, 2023. március 23.

Lukácsné Nagy Márta

régész

Magyar Nemzeti Múzeum

Nemzeti Régészeti Intézet

